

цѣло: въ къщи или на улицата, въ кореспонденция или въ своитѣ литературни трудове една пѣсенъ пѣе той, една идея го вълнува. Роденъ за сѣмейството, обстоятелствата го създадоха за обществото, за революцията. Единъ революционеръ не е „частно лице“, както въ обикновенния говоръ се подразумѣва тая дума: единъ поетъ, единъ писателъ, единъ художникъ, по характертъ на своята дѣятелность, е общественъ човѣкъ, всичкитѣ дѣйствия на когото сж инспирирани отъ една по-обща потрѣбность на духътъ, отъ една повеля на идеята, изнесена въ неговитѣ произведения, въ неговитѣ слова. Това е и Ботйовъ. Основната пружина въ неговитѣ дѣйствия, като вземемъ отъ смѣлитѣ му характеристики въ Калоферското училище надъ възпитатели и граждани, отидемъ въ Русия да го погледаме съ всичкитѣ оние пилигринства и бѣгства, пакъ го послѣдимъ въ Сливенъ, отново въ Алтженъ Калоферъ и бѣгството въ Ромжния — до оная епоха, която обсѣгатъ нашитѣ редове —, всѣка една постѣпка, всѣки протестъ, бунтъ, всѣки скандалъ, самоволна сиромашия до въображаемото спокойствие —, отъ смѣхътъ до кървавото ридание, всичко това у Ботйова се подвежда подъ единъ общъ знаменателъ, чиито деривативъ е: идеята, свѣщеното начало на кървавата социална революция!

При това положение, какви биха били възможнитѣ изгледи за бждация сѣмеенъ животъ на българския поетъ? Ако българската критика махна съ ржка и рѣши, че слѣдъ юлското събитие Ботйовъ е падналъ, „ударилъ на реакция“, както пише учителя на всички български историци, З. Стояновъ¹⁾, то пита се — вѣрно ли е това рѣшение?

Уви! то е толкова вѣрно, колкото и всички заключения, които се правятъ мимо фактитѣ. Ботйовъ завѣща единъ документъ, въ който сж изразени напълно

¹⁾ Опитъ за биография, стр. 281.